

Havet, der under de tidligere Forhold var et Forbindelsesmiddel, er under de nuværende Communicationsforhold blevet et Adskillelsesmiddel. Vi have derfor intet Andet at gøre end at søge at binde de særlige Dele sammen ved Jernveie og Dampskibslinier. Det tredje Moment var, jeg gjentager det, at concentrere i politisk Henseende ved at indføre et System, der ved Siden af den største Concentration i de enkelte Dele tillige knyttede det Hele sammen. Men idet jeg gik ud fra disse Principer, maatte jeg nødvendigvis spørge mig, hvorledes det var muligt, at udføre et fuldstændigt Jernbanesystem, og hvilke ere de Principer, man ved Ordningen af et saadant Forhold bør gjøre gjældende? Svaret laae temmeligt nær, det er at følge den ganske naturlige Udviklingsvei, Samfundsforholdene have taget. Gaae vi tilbage til de ældste Tider og tænke os, hvorledes Landet er blevet bebygget og beboet, da er det ganske sikkert flest først derved, at der i enkelte frugtbare Egne har nedsat sig Nybyggere, hvis Antal efterhaanden er steget, saaledes at Befolkningen udbredte sig fra Provinds til Provinds. Efterat de indre Samfundsforhold ere blevne ordnede, er man traadt i Forbindelse med Udlandet, hvorefter man har begyndt at knytte Underhandling med Nabo-staterne om, at det ene Lands Producter og Frembringelser kunde transporteres fra det ene til det andet Land. Jeg beder Dem derfor at holde fast ved, at den naturlige Udviklingsvei bør være den Basis, hvorefter man bør anlægge et saadant System. Undersøger man, hvorledes Forholdene stille sig i Virkeligheden, da viser det sig, at den Forbindelse, der gaaer fra Sted til Sted i de enkelte Dele af Landet, er den langt overveieende, de enkelte Landsdeles indbyrdes Communication fra Punkt til Punkt er Hovedsagen, det er det, man skal holde fast paa, fordi efter min Overbeviisning hele Hovedspørgsmaalet om Jernbaneræfensnets Udvikling og Rentabilitet beroer derpaa, idet den indre Communication ikke afgiver mindre end 60 à 80 Procent af hvad der betales til Jernbanen. Det andet Spørgsmaal er: hvorledes og hvor er den egentlige Export. Naar vi betragte vore Forhold, da see vi, at vort Land bestaaer af Der og en med Thydland sammenhængende Halvø; denne

Halvø tvinger Skibsfarten til at gjøre en lang Omvei for at naae til Bestemmelsesstedet, man har forgjæves prøvet paa at forbinde Nordsøen med Østersøen, ved den flesvig-holsteenske Canal har man gjort et Forsøg derpaa, det er utvivlsomt, at en Gjennemføring paa det Sted for Handelen vilde være af stor og vigtig Interesse; jeg taler her slet ikke om Sagens politiske Side eller de andre Synspunkter, som derved ville komme i Betragtning. Men da dette Project for Tiden maa ansees for urealisabelt, saaledes som Forholdene for Nærlivet stille sig, er der altsaa kun eet Middel — Jernbanen — tilbage, som man kan benytte til Exporten. Naar vi spørge: hvor ligger det Land, med hvilket vi staae i størst Forbindelse, bliver Svaret naturligviis England; Opgaven maatte derfor blive, at bringe en Jernbaneforbindelse istand fra Flensborg til Husum, derigjennem gaaer den egentlige Exportvei. Jeg fremhæver dette, fordi man har sagt, at jeg skulde ønske en Exportvei igjennem det nordlige Thyland ud til Vesterhavet; jeg vil nu ikke her paa dette Sted bemærke, at Skibsfarten gennem Aggercanalen sandsynligviis engang vil standse, og at man fornuftigviis ikke der kan tænke paa en fremtidig Exportvei, men naar jeg har ytret, at en Jernbane bør forbinde Kiimfjords-Bassinet med Aarhus, med Hensyn til den hele Udvikling og Trafik, da er det hovedsagelig baseret derpaa, at det System, jeg har tilladt mig at antyde, er et Centralisations-system. Derfor er det, at en saadan Bane har sin uberegnelige store Vigtighed, idet den ikke blot forbinder de mere horffjernede Dele med Hovedstaden og det øvrige Land, men ogsaa skaffer den betydelige Deel af Landet, den berører, en let Export igjennem Aarhus til Flensborg, Husum og til Kiel. Det vil heraf altsaa sees, at jeg paa ingen Maade kan tillægge Forbindelsesveien igjennem Kiimfjorden nogen Betydning med Hensyn til Exporten, medens jeg paa den anden Side maa holde for, at en Forbindelse fra Kiimfjords-Bassinet syd paa til Aarhus vil være af stor Betydning med Hensyn til at forbinde Østkysten og Nordvestkysten af Thyland med hinanden og saaledes medvirke til at fuldstændiggjøre et velorganiseret Centralisations-system.